

ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ.

ՊԻՈՆԵՐԱԿԱՆ ՍԵՐԻԱ.

Կ. ՄԱԿԱՎԵՅԵՎ

ՊԻՈՆԵՐԱԿԱՆ
ԿԵՆԴԱՆԻ ԼՐԱԳՐԵՐ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

07
15-18

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1927

19 JUN 2009
19 JUN 2009

ԿՈՄՅԵՐԻՏ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ՊԻՈՆԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

97
U-18

Կ. ՄԱԿԱՎԵՅԵՎ

ՊԻՈՆԵՐԱԿԱՆ
ԿԵՆԴԱՆԻ ԼՐԱԳՐԵՐ

ՀԱՅԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Պետական Հրատարակչություն.— Յերեկան. 1927

24 JUL 2013

14886

№ 508

Գրառեպլար № 71 (բ)

Տիրաժ 4000

Պետհրատի առաջին տպարանի վարչարշտպատում

ԲԵՄԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱՆ

(Հիմնական ցուցմունքներ)

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Հաճախ կենդանի լրագրերի բեմադրությունները պիտոներենների մոտ վուչ միայն հաջողություն չի ունենում, այլ, ընդհակառակը, չափազանց վատ վերաբերմունք է ստեղծում իր նկատմամբ: Փոխանակ լրագրին ինչպես հետաքրքրական և, վոր գլխավորն է, ոգտակար տեսարանի նայելու, լերելաների մեջ հաստատվում է այն կարծիքը, թե լրագիրը մի շատ ձանձրալի, պատահական, իրենց բոլորովին չհետաքրքրող մի բան է:

Այդ բանն առաջ է գալիս նրանից, վոր կենդանի լրագրի վրա աշխատող պիտոներեններն իրենք նրա վրա նայում են ինչպես մի դատարկ բանի վրա և բեմադրության աշխատանքները հենց այնպես՝ մի կերպ յուր լեն տանում, առանց լուրջ վերաբերմունքի ու հապճեպ:

Այգպիսի վերաբերմունքը դեպի լրագիրը՝ գցում է նրան պիոներների աչքում, և, իհարկե, այգպիսի լրագիրը նրանց, շատ իրավացի կերպով, անպետք է թվում: Այնինչ կենդանի լրագիրը յերեխաների թատերական յերույթների գլխավոր տեսակներից մեկը պիտի լինի, վորովհետև ամենից պաշտոն, ամենից արագ կարող է նա արձագանգել որվա վորևե դեպք, լուսաբանել պիոներական կյանքի վորևե հարց, տվյալ կողեկտիվի, գործարանի, գյուղի և այլն կյանքը, վորը վոչ մի պիես անել չի կարող: Պետք է միայն բարձրացնել լրագրի վորակը, իսկ այդ զարկ կտա դեպի լրագիրն ունեցած հետաքրքրություն: Վորակը կարելի չե բարձրացնել՝ լրագրի վրա լուրջ աշխատելով միայն, այսինքն բոլորովին հրաժարվելով հապճեպ աշխատանքից: Ճիշտ է, կենդանի լրագիրը չի կարելի բեմադրել $1\frac{1}{2}$ - 2 ամիս. այդ դեպքում ևս կորցնում է իր այժմեականությունը, չես է մնում կյանքի անցողադձից, հնանում է: Բայց նաև չի կարելի աշխատանքները ներկայացումից 2 - 3 որ առաջ սկսել: Մենք գտնում ենք, վոր $1\frac{1}{2}$ - 2 շաբաթը ամենափոքր ժամանակամիջոցն է լրագիրը պատրաստելու, բայց այդ ժամանակամիջոցն էլ բավարար կլինի միայն այն պայմանով, յեթե յերեխաները շատ լուրջ և ուշադիր աշխատեն՝ հրա-

ժարվելով կենդանի լրագրի վրա՝ իբրև մի դատարկ բանի վրա նայելուց, վոր լուրջ, խելամուտ վերաբերմունք չի պահանջում:

Այս գրքուկով հանձնարարված նյութի մասին պետք է ասել, վոր պատանիները չպետք է սահմանափակվեն միայն յեվ միայն դրանց բեմադրությունում: Ամբողջովին այս նյութով կազմված լրագիրն իր նպատակին չի ծառայի, վորովհետև նա բոլորովին չի շոշափի տեղական նշանակություն ունեցող մոմենտներ, կյանքը այն կազմակերպություն, վորտեղ նա ցուցադրվում է: Այնինչ կենդանի լրագրի գլխավոր խնդիրներից մեկն է այդ: Այսպիսի նյութ պետք է պատրաստեն պատանիներն իրենք, յերգերի, պատմվածքների, քառյակների, պատկերների և այլ ձևով: Իսկ հանձնարարված նյութերը պետք է ոգտագործել իբրև բեմադրական հավելված, ինչպես կենդանի լրագրի համարի բաժիններից մեկը: Այս ավելի հաստատելու համար կարելի չե ասել, վոր այս նյութերը հենց իրենք հանդիսանում են Մոսկվայի կողեկտիվներից մեկի ինքնաշխատ ստեղծագործություն արտադրանքը և պատրաստված են կոլվարի դեկավարություն:

Այս նյութերի յուրաքանչյուր բաժինը մի փոքրիկ բեմադրություն է, այսինքն մի փոքրիկ պիես: Նրանցից յուրաքանչյուրը բեմադրելու

համար պետք է այն անել, ինչ արվում է այս կամ այն պիեսը բեմադրելիս: Բեմադրությունը պետք է տանել ամբողջ կոլլեկտիվով, ընդհանուր աշխատանքի ծրագրում նախորդ ժամանակ հատկացնել փորձերին, այնպես, վոր կոլլեկտիվի կամ ողակի վոչ մի աշխատանք նրանց պատճառով չխանգարվի:

Ծրագրի գործն ավելի դյուրին տանելու համար յուրաքանչյուր համարին պետք է կոլլեկտիվից առանձնացնել աշխատանքները վարող մի ողակ, բայց կոլլեկտիվի յուրաքանչյուր ողակին աշխատանքները վարող այսպիսի դեր տալ վոչ ավելի, քան 1—2 համարի համար, հերթով, վորովհետև այդ աշխատանքի համար մի ողակ առանձնացնելու և այդ աշխատանքը նրան չերկար ժամանակ կապելու դեպքում այդ ողակը թատերական խմբակի կփոխվի, իսկ այդ կքայքայի ողակի մյուս աշխատանքները: Բայց լրագրի համար աշխատանքները վարող մի ողակ առանձնացնելով, այնուամենայնիվ, աշխատանքը պետք է տանել ամբողջ կոլլեկտիվով:

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Լինում են դեպքեր, չերբ չերեսմաները, դեռ ինչպես հարկն է նյութերին չծանոթացած, արդեն սկսում են փորձել: Այդ սխալ է: Բեմի

վրա փորձերն սկսելուց առաջ փոքր, բայց կարևոր նախապատրաստական աշխատանք պետք է կատարել:

1. Պետք է, ինչպես հարկն է, վերլուծել նյութերը, լավ հասկանալ, յուրացնել: Դրա համար անհրաժեշտ է, վոր բեմադրությամբ բոլոր զբաղվողները հավաքվեն ու կարդան: Կարդալ կարող է վորևե մեկը, բայց ընթերցումից հետո բոլորը պետք է մտքերի փոխանակություն ունենան, զրուցելով և քննադատելով նյութերը: Այդպիսով կարելի չե բոլոր պատանիների համար նյութը պարզ և հասկանալի դարձնել:

2. Անհրաժեշտ է, վոր մասնակցողներից յուրաքանչյուրն արտագրի բոլոր բառերը, ասացվածքները, բանաստեղծությունները, չերգերը, վորոնք նա պիտի ասի կամ չերգի գործողության ժամանակ: Հաճախ արտագրություն համարյա թե չի կատարվում, և այդ պատճառ է դառնում, վոր պատանիները համարյա թե չերբեք չեն իմանում տեքստը: Արտագրությունից հետո պետք է բոլոր արտագրածների ընթերցում կատարել բնագրի կարգով:

3. Նախապատրաստական աշխատանքների այս չերկու կետերը կզբաղեցնեն չերկու փորձ: Տանը, մինչև չերբորդ փորձը, պատանիները պետք է ինքնուրույն կերպով աշխատանք տա-

նեն արտագրված տեքստը սովորելու վրա, վար-
պեսզի, գալով հետեյալ փորձին, տեքստը նրանց
համար աջնպես չլինի, վոր առաջին անգամն են
լսում: Այդ աշխատանքը տանը պետք է տանել
նաև հետագայում, նպատակ դնելով՝ չորրորդ-
հինգերորդ փորձին ամեն մեկն իր խոսքերը բե-
րանացի դիտենա: Ընդհանրապես պետք է կեն-
դանի լրագրերի բեմադրության ժամանակ հու-
շարար չլինի: Յեթե տեքստը վատ են սովորել,
ավելի լավ է ներկայացումը հետաձգել, վորով-
հետև, միևնույն է, ներկայացումը փուստ կլինի:
Հուշարարով չի կարելի ոգովել այն ժամանակ,
յերբ տեքստը միաժամանակ շատ յերեխաներ են
ասում, նույնիսկ այն ժամանակ, յերբ մի մարդ
է արտասանում. լավ է խոսափել հուշարարի
հետ կապված աշխատանքից: Յերեխաների խաղը
և արտասանությունը դա վոչ-կենդանի ու մեքե-
նայական կդարձնի:

Շ Ա Ր Ժ Ո Ւ Մ

Այս նախապատրաստական աշխատանքներից
հետո արդեն կարելի չէ անցնել փորձերին՝ բեմի
վրա, սկսել տեքստը շարժման մեջ դնել: Շար-
ժումը պիտներական ներկայացումների մեջ շատ
մեծ դեր է խաղում: Յերեխաների համար պատ-
րաստած բեմադրություններին պետք է գործո-

ղության մեծ կենդանություն տալ, խոսափելով
ստատիկայից, այսինքն՝ անշարժությունից, վո-
րովհետև անշարժ գործողությանը վատ են նա-
յում պատանի հանդիսականները: Նրանք ձան-
ձրանում են, յեթե պիեսի կամ լրագրի խոշոր
կտորների խաղը զուրկ է շարժունությունից:
Բայց ավելորդ և անմիտ շարժումներ, վազվը-
զոց և իրարանցում նույնպես պետք չեն: Պետք
է շարժումն այնպես անել, վոր չկտրվի տեքստից,
վոր նրանից բղխի, վոր մի գործող անձի շար-
ժումը կապվի մյուսի շարժումների հետ:

Միքանի դեպքերում հարցը շատ հասարակ
է լուծվել. տեքստը սովորում են, իսկ շար-
ժումն անում են այնպես, ինչպես պատահի: Այդ
բանը նույնիսկ հասարակ պիեսի մեջ չի կա-
րելի անել, իսկ կենդանի լրագրի մեջ այդ բոլո-
րովին անթույլատրելի չէ: Պետք է բոլոր շար-
ժումներն սկզբից նշել և փորձի միջոցով լավ սո-
վորել, այնպես վոր այդ շարժումները բոլորը մի-
աժամանակ, կազմակերպված և ուղիղ կատարեն:

Կարիք չկա պիտներական կենդանի լրագրի
մեջ, ինչպես շատերն են անում, զանազան բա-
լետային, ֆոկլորոտային պարեր (ինչպես նաև
յերգեր այդ յեղանակներով) մտցնել: Պետք է ա-
վելի աշխատել՝ գործողության մեջ առողջ, ֆիզի-
կոլտուրական և մարմնամարզական սկզբունք-

ներ դնել, իհարկե, նույնպես առանց չափազանցութեան, այսինքն մարմնամարզութիւնից ոգտրվելով աջտեղ, ուր այդ հարկավոր ե:

ԽՄԲԱԿԱՆ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒՅԹՈՒՆ

Կենդանի լրագրի մեջ միշտ ել շատ տեղեր են լինում, վորոնք կարգացվում են վոչ թե մի հոգու, այլ միանգամից շատերի, խմբական արտասանութեան միջոցով: Աշխատանքի այս մասի վրա պետք ե մեծ ուշադրութիւն դարձնել: Խմբական ընթերցման ամենաառաջին պայմանն այն ե, վոր բոլոր մասնակցողները խմբական ընթերցման բոլոր տեղերն անգիր պիտի իմանան:

Խմբական արտասանութեան համար պետք ե բոլոր մասնակցողներին բաժանել ըստ ձայների և աշխատել տեքստը բաժանել այնպես, վոր արտասանվելիս շարունակ չասվի ամբողջ խմբի կողմից, միանգամից, այլ բաժանված լինի ըստ ձայների, համաձայն իր իմաստի. որինակ՝ կոշտ, ուժեղ, յեռանդուն, բարձրականչ տողերը պետք ե տղաներին տալ կարգալու. կայտառ, ուրախ, յերաժշտական, բերկրալի, քնքուշ տողերը՝ աղջիկներին: Յեթե կարգացողները գտնեն, վոր վորևե բառը, ասացվածքը կամ տողը պետք ե հատուկ ձևով առանձնացնել, այդ դեպքում պետք ե այն առանձնացնել խմբականից, սոլո արտասանել, այսինքն մեկի կողմից:

Խմբական արտասանութեան մեջ ավելի դժվար աշխատանքն ե՝ կարողանալ ճիշտ արտահայտութեան յեղանակ գտնել ասացվածքի իմաստն արտահայտելու համար, տողերում և ասացվածքներում ճիշտ շեշտերը և դադարները տողի և ֆրազի մեջ: Պետք ե սովորել այնպես կարգալ, վոր լրագրի խմբական տեղերից հասարակ, ձանձրալի, միորինակ «տրակտակոց» չստացվի: Այդ առաջանում ե նրանից, վոր խմբի բոլոր արտասանողները շատ միակերպ են ընդգծում իրենց ձայնով բանաստեղծութեան յուրաքանչյուր շեշտված վանկը, առանց դադարների, բաց չթողնելով տողի միջի այն շեշտված վանկերը, վորոնք ընդգծում չեն պահանջում: Յուրաքանչյուր կարևոր և վոչ կարևոր շեշտի վրա նրանք ձայնի հավասար ճնշում են գործ դնում: Պետք ե լավ աշխատել, ճիշտ գտնել շեշտերն ու դադարները տողի մեջ, ճշտորեն բաժանել ասացվածքներն ըստ ձայների, և այն ժամանակ խմբական տեղերը բոլորովին այլ կերպ կհնչեն:

Բացի դրանից, պետք ե իմանալ հետևյալը.

1) խմբական արտասանութիւնը պահանջում ե չափազանց պարզ առոգանութիւն, բոլոր բառերի ու տառերի ճիշտ արտասանութիւն: 2) Լավ սկսել և վերջացնել ասացվածքները, առանց ուտելու առաջին բառի առաջին վանկերը, և կուլ

տալու ասացվածքի վերջավորութունը: 3) Սուստիել բղավելուց ու ճշալուց: Պետք է իմանալ, Վոր բարձր ասել, բացականչել՝ չի նշանակում բղավել կամ ճշալ: 4) Սմբով կարգալու զեպքում անթուլատրելի չե առանձին ձայների բաժանումը (որինակ՝ առաջին ձայն, չերկրորդ ձայն և այլն): Սմբական տեղերը պետք է հնչեն շատ ամբողջական և միահամուռ: 5) Փորձերի և ներկայացումների ժամանակ յուրաքանչյուր կարգացող պետք է ուշադիր և կենտրոնացած լինի. վոչ մի խանգարումներ, սանձարձակութուն թուլալատրելի չե: 6) Յեթե լրագրի ընթերցումը կատարվելու չե նվագակցութամբ, պետք է նախորոք լավ ծանոթանալ յերաժշտության:

Յ Ե Ր Գ Ե Ր

Կենդանի լրագրի չերգերը նախ կարելի չե փորձել առանձին, անկախ տեքստից և խմբական արտասանությունից, բայց ընդհանուր գործողության մեջ պետք է մտցնել՝ ներկայացումից առաջ կատարվող միջանի փորձերում: Յերգերի տեքստը պետք է լավ գիտնալ: Յերգերի չեղանակների համար կարիք չկա ոգավել ֆոկսորոտալին չեղանակներից, այլ բղխեցնել հեղափոխական, կոմյերիտական, պիոներական և ժողովրդական չերգերից:

ՅԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

Յերաժշտությունը կենդանի լրագրի մեջ շատ մեծ նշանակութուն ունի, վորովհետև մեծ տպավորութուն է թողնում, կազմակերպում է շարժումները, գործողությունը, խոսքը: Պետք է համարյա բոլոր փորձերը կատարել նվագակցութամբ, վորպեսզի չերեխաները լավ ընտելանան նրան, վորպեսզի նրանք կարողանան չերգելիս իր ժամանակին սկսել, արագ վերցնել չերգի չափը, ընտելանալ յերաժշտության ութմին:

Ձի կարելի ընտրել տարտամ, ճապաղ ութմով չեղանակներ: Մյգալիսի չեղանակը չերեխաները լավ չեն յուրացնում և բոլորովին չի համապատասխանում կենդանի լրագրին: Ուժեղ, պարզ, առողջ յերաժշտություն է պետք:

Լրագրի նվագակցությունն ավելի բաղմաղան և գունազեղ դարձնելու համար լավ կլինի շաշողական նվագախումբ կազմակերպել:

ԳԼԽԱՎՈՐ ՓՈՐՁԸ

Նկարագրված բոլոր աշխատանքները պետք է բաժանել նախապատրաստական և սկզբնական փորձերի: Յերբ ամեն ինչ արված կլինի, — տեքստը՝ սովորած, շարժումները՝ նշած և փորձի յենթարկած, սոլո և խմբական կտորները՝ պատրաստված, այլև չերգերը, պարերը, յերաժշտու-

թշուհը, հագուստները, գեկորացիաները, բեմի կահավորութիւնը, լուսը և մի խոսքով՝ այն ամենը, ինչ փոր հարկավոր ե՛լ պատրաստուած լրագիրը հանդիսականներին ցույց տալու համար, — նախքան ցույց տալը անհրաժեշտ ե լրիվ, այսպէս ասած, գլխավոր փորձ անել: Այդ նրա համար ե պետք, փոր ամբողջ աշխատանքն ստուգման յենթարկվի, գործողութեան լրիվ ընթացքում հաշվառման յենթարկվի այն բոլորը, ինչ փոր լավ ե. թույլ տեղերը, սխալները գտնվեն և հենց այդտեղ, փորձից հետո ուղղվեն: Գլխավոր փորձը փորձնական ներկայացում ե, կատարած աշխատանքի ստուգողական ներկայացում: Յեթե այդ փորձից հետո ուղղումներ շատ լինեն, փորձը պետք ե կրկնել: Ներկայացումը պետք ե անցնի պարզ, կազմակերպւած, առանց իրարանցման, առանց շփոթութեան, առանց հապաղումների, առանց ձգձգւածութեան, և չարժե այդ նպատակով ելի 2—3 ժամ խնայել՝ գլխավոր փորձը կրկնելու համար:

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բեմադրութիւն և ներկայացումներն անցկացնելու ամբողջ ղեկավարութիւնը իր վրա պետք ե վերցնի կովարը: Բայց նա չպիտի մոռանա, փոր ինքը լրագրի ռեժիսորը չե, փոր

կարող ե լրագրին իր ուզած ձևը տալ: Նա ամբողջ գործը կազմակերպողն ե միայն: Նա պետք ե ամեն կերպ աշխատի յերեխաներին հնարավորութիւն տալ՝ լրագրի մեջ դնել իրենց ստեղծագործութիւնը, հնարագիտութիւնը: Դրա համար կովարը պետք ե ականջ դնի յերեխաներին, ոգտագործի նրանց առաջարկները, նկատողութիւնները, ուղղումները և այլն, միայն այն դեպքում մերժելով, յեթե դրանք ակնհայտ կերպով չեն ոգնում գործին:

Բ. Յուրցեվ

ԼԵՆԻՆ

(Խմբական արտասանութիւն)

Մասնակցում ե ամբողջ կողմնակալը:

Բեմի մեջտեղը՝ մալգոլեյ. (կարելի չե սարքել վորևէ բարձրութիւն). վերևը՝ Լենինի արձանը՝ գեղեցիկ զարդարված ու լուսավորված:

Արձանի առաջ կանգնած են—գրողակալիւրը՝ գրողակալ, թմբկահարը՝ թմբուկով և շեփորահարը՝ շեփորով:

Սկսում ե շեփորահարը. փչում ե շեփորը, իբրև հավաքվելու ազդանշան: Ամբողջ կողմնակալը ներս ե վազում և տեղավորվում ե բարձրութեան մոտ, յուրաքանչյուրը նախորոք վորոշված տեղը:

Շեփորը լռում ե: Դաշնամուրը նվագում ե ինչ-ժոր փոթորկահույզ, ուժգին յեղանակ, վորը հետո միանգամից կտրվում ե և փոխվում ե մահվան քայլերգի:

Բ ո լ ո Ր Ը.—(Յերգում են Լենինյան մահվան քայլերգը):

(Նվագում են «մահվան քայլերգի» վերջին տակ-
տը: Պատանիները կանգնած են անշարժ: Գլուխ-
ները կախ):

Բ ու ո ռ ը . — (Կամացուկ, բայց վորոշակի)
Վոչ: (Գլուխները բարձր):

(Ուժեղ) Վոչ:
Ձենք հավատում:
Ձենք:

Լենինը կենդանի չե:

Ձ ա չ ն . — Կարո՞վի մեր կրծքում հավիտյան...

Բ ու ո ռ ը . — ...կրակե սիրտը Լենինի:

(Աշխուժ յերաժշտության միջանի տակտեր):

Ձ ա չ ն . — Դա շարժի յեռացող թարթառը չեր,
վոր ձաղկեց աշխարհը մրրիկով ան-
սանձ:

Դա լուրն եր այն մասին...

Բ ու ո ռ ը . — (Ընկճված)... վոր մեռավ Լենինը:

Ձ ա չ ն . — Այն մասին, վոր...

Բ ու ո ռ ը . — Լենինը (պաուզա) չկա:

Ձ ա չ ն . — (Ուժեղ) Արև:

Բ ու ո ռ ը . — Կայ:

Ձ ա չ ն . — (Հանդարտ) Ե՛յ, արև:

Արա՛ դու զթություն:

Հերիք ե շողքդ ձյուններում հնչի:

Մի՞թե՛ չգիտես, վոր կանգ ե առել...

Բ ու ո ռ ը . — (Կողմ)... կրակե սիրտը Իլիչի:

Ձ ա չ ն . — Յերկիր, զավո՞դ:

Հաստոց դու իմ անդուլ:

Այգեպանն ել չի գա ծաղկուն աչգին:

Բ ու ո ռ ը . — Լսիր, լերկիր:

Ձ ա չ ն . — Բանվորական տիտանը...

Բ ու ո ռ ը . — ...հեռացել ե մեր հաղթ շարքից:

(Մկզբում յերաժշտախումբը նվագում ե միջանի
մեղմ ակկորդներ, հետո փոխվում ե փոթորկալի
մեղեդու յեվ վերջանում ե հանդարտ ու ցածր
ակկորդներով, վորի ընթացքում խումբն արտա-
սանում ե)

Բ ու ո ռ ը . — (Յածր, պարզ) Լենին:

Սիրելի:

Մեր հայրը դո՛ւ:

Ուսուցի՛չ:

(Դաշնամուրը շարունակում ե ցածր նվագել:
Հանկարծ մի ուժեղ ակկորդ, յերկրորդը, յերրոր-
դը յեվ...)

Բ ու ո ռ ը . — Վոչ դողա:

Վոչ տխրիր:

Վոչ թմրիր:

Ձ ա չ ն . — (Պինդ) Սեղմվիր, դու ձեռք, գեկին:

Ձ ա չ ն . — Լենին:

Բ ո լ ո Ր Ը . — (Շատ քարձր) Հասկանում ենք մար-
տական հրահանգը քո,
Լենին:

(Խիզախ, կտրուկ, բուն թմբկահարություն: Շե-
փորն ոգնում ե համապատասխան ռիթմ տալով):

Բ ո լ ո Ր Ը . — (Զորս տակտից հետո)
Աշխատանք, շեփորիւ:
Աշխատանք, շեփորիւ,
Աշխատանք, շեփորը հնչիր...
Զարկ, թմբուկ:
Զարկ, թմբուկ:
Զարկ, թմբուկ, մարտակոչ...
(Թմբուկի չորս տակտ):

Ձ ա չ ն . — Սգի քալերգով կյանքը թնդում ե:

Ձ ա չ ն . — Մի սգացեք:

Բ ո լ ո Ր Ը . — Մեզ հետ ե Լենինը ելի:

Ձ ա չ ն . — Պիտներիա:

Բ ո լ ո Ր Ը . — Ամբասիր:

Հնչեցնենք մարշը նոր սերունդներին:

(Նորից չորս աշխուժ տակտ՝ թմբուկով):

Ձ ա չ ն . — Բարձր հնչեցնենք հաղթական կանչը:

Հին կյանքը քամուն կտանք մենք:

Բ ո լ ո Ր Ը . — Բանվորների մեջ
կենդանի չե Իլլիչը:

Ձ ա չ ն . — Բանվորների կամքին ..

Բ ո լ ո Ր Ը . — ... չկա սահման:

(Թմբուկի յեվ շեփորի չորս տակտ):

Բ ո լ ո Ր Ը . — Պիտներներ:

Շարք-շարք կանգնեցեք:

Այս մենք ենք, նոր կյանքը կառուցող:

Ձ ա չ ն . — Լենինի հետ...

Բ ո լ ո Ր Ը . — ... դեպի Համ-Կոմ-Կուս:

Ձ ա չ ն . — Լենինի հետ...

Բ ո լ ո Ր Ը . — ... դեպի կոմմունիզմ:

(Զորս խիզախ տակտ):

Բ ո լ ո Ր Ը . — Աշխատանք, շեփորիւ:

Աշխատանք, շեփորիւ:

Աշխատանք, շեփորը հնչիր...

Զարկ, թմբուկ:

Զարկ, թմբուկ:

Զարկ, թմբուկ, մարտակոչ...

Վ Ա Ր Ա Գ Ո Ւ Յ Ր

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ԲԱՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

(Կենդանի լրագիր)

Բեմը—վորեն հրապարակ: Մասնակցում ե ամբողջ ողակը:

Ողակը դուրս ե գալիս բեմ: Առջևից գնում ե շեփորահարը, նրա յետևից մյուսները գալիս են շեփորի նվագի տակ:

Կ ո լ վ ա ռ ը.—(Կողքից. քայլերի ուղիծով)

Վոտ վոտի,

ուս ուսի:

Ընկերներ, մեր բանակի մասին

հաշիվ տանք:

Ողակ, կանգ առ:

Բ ո լ ո ռ ը.—Հաշիվ:

Ձ ա չ ն ե ռ.—Բանակի մասին,

և ամառային աշխատանքի:

Իրագործված

ու դեռ չիրագործված խնդիրներին:

Մեր հաջողութուններին...

Բ ո լ ո ռ ը.—...և անհաջողութունների մասին:

Ձ ա չ ն ե ռ.—Ձեք ծածկի վոչինչ,

չեք թագցնի և վոչ մի բան:

Բ ո լ ո ռ ը.—Մեք բեմում չեք,

հաշիվ ենք տալիս:

(Խավար: Պիոներները պառկում են հատակին:
Լույս):

Ձ ա չ ն.—Առավոտ:

Կ ո լ վ ա ռ.—Հենց վոր արևը չեխում ե բլրի վրա,
շեփորը պիոներական՝ ալգն ե շեփորում:

(Շեփորահարն արթնացնելու յեղանակ ե նվագում:
Առաջին հնչյունների հետ շատերը վեր են թռչում,
յերեսսրբիչ, սապոն, ատամի փոշի յեն վերցնում,
վագում են լվացվելու: Կան քնածներ. նրանք շուտ
ու մոտ են գալիս յեվ խոմփում: Միքանիսը լվաց-
վել-վերադարձել են յեվ սկսում են անհանգս-
տացնել քնածներին):

Կ ո լ վ ա ռ.—Դրոշակ բարձրացնելու շեփոր:

(Շեփորահարը հավաքվելու յեղանակ ե նվագում:
Քնածները, քնածաթախ, վագում են լվացվելու):

Կ ո լ վ ա ռ.—Դրոշակը բարձրացնելու համար՝
շարքի:

Ուղղվիր:

Քնածն երբ.—(Վազելով) Կարելի՞ չե կանգնել:

Կոլվար.—Ձախ թևում:

Ուղղվիր, պատրաստ:

Դրոշակը...

Պիոն եր.—(Դրոշակի մոտից) Պատրաստ ե:

Կոլվար.—Դրոշակը բարձրացնել:

(Պատվի յեն առնում: Շեփորը նվագում է դրոշակը բարձրացնելու յեղանակը):

Կոլվար.—Կանգնել հանդարտ:

Այսօրվա ծրագիրը.

«Մոտոր» ողակը՝ խոհանոցի հերթապահ.

«Ավիատորը» դեպի գյուղ, կարմիր-բանակայինների ընտանիքներին ոգնելու.

«Շինարարները»՝ խրճիթ-ընթերցարան սարքելու համար.

«Շախտայինները»՝ դեպի գործկոմ, գյուղի մասին չեղած նյութերն ուսումնասիրելու:

Պարզ է բոլորիդ:

Ձաչն եր.—Բոլորիս:

Կոլվար.—Թեչելու համար քայլերով առաջ:

(Բոլորը գնում են):

Կոլվար.—Ձեզ ցույց տալ մեր աշխատանքը, հավատացեք, շատ է դժվար.

բայց ցույց տալը շատ հաճելի չե, թող տեսնեն բոլորն ել հիմա:

Ե՛յ, ավիատորներ,

ուրախ ընկերներ,

ինչ վոր արել եք,

հաշիվ տվեք.

մեկ, յերկու, յերեք:

Ավիատորներ.—(Ձեռքերը յերկու կողմերը պարզած, թեվերի նման, ըստերի յեվ յերաժշտության ոիթմի տակ)

«Ավիատոր» ողակն ենք,

պատանիներ քաջ,

մենք ուր կթռչենք

շարքերով ուրախ:

(Շարվում են յերեք-յերեք, վարժության համար պարզած թեվերով):

Ավիատորներ.—Աշխատել ենք մենք գաշտում.

վորքան սիրուն տեսարան.

քաղ ենք արել, վար ենք արել,

սովորել ենք հունձ անել:

(«Հունձ անել» խոսքի վրա բոլորը կանգնում են ազատ: Յերաժշտախումբը մեղմ ակկորդ է տալիս, հետո նվագում է մեղմ յեղանակ, $\frac{3}{4}$ տակտով):

ՊԱՐՁ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ ՄԱՆԳԱՂՆԵՐՈՎ

(Բոլորը կոանում են, վերցնում մանգաղները, կարելի չէ փայտից կամ կարտոնից պատրաստել) յեվ շարժումներ են գործում):

- 1 հերթի.— Իրանը թեքվում է աջ, ձեռքերը մեկնում են առաջ, ձախը բռնում է, աջը՝ քաղում:
- 2 » Հասկերը ուղիղ առաջները բռնել ու քաղել:
- 3 » Ձախ կողմից բռնել ու քաղել:
- 1 » Ձախ վոտքը մի քալ առաջ, քաղել աջ կողմից:
- 2 » Քաղել առջևից (դիրքը չփոխելով):
- 3 » Քաղել ձախ կողմը:
- 1 » Ձախ վոտքով չոքել, աջը մի քալ առաջ, քաղել աջ կողմից:
- 2 » Առջևից քաղել:
- 3 » Ձախից քաղել:
- 1 » Քաղված հասկերը գիրկն առնել:
- 2 » Կանգնել խուրձերով:
- 3 » Դառնալ դեպի ձախ և խրձերը գետին դնել:
- 1, 2 և 3 » Սրբելուց հետո, մանգաղը ուսին դնել:
- 1 » Ձեռքերը՝ ծոծրակների:
- 2 » Լարված կռանալ:
- 3 » Սկզբնական դրության մեջ:

(Կարելի չէ միջանի անգամ անել):

Մեկը.— Սրտը հնձված է:

Բոլորը.— Դասը պատրաստ:

Մեկը.— Մի նոր անելիք ևս...

Բոլորը.— Կարմիր-բանակալիները կանանց համար

փայտ կոտորել:

(Ակկորդ: Յերաժշտախումբը նվագում է $\frac{4}{4}$ տակտով: Շարժումները ներկայացնում են փայտ ջարդելը: Ամեն ինչ հանդարտ է կատարվում):

- 1 հերթի.— Աջ վոտքը չետ, ձեռքերով իբր թե բռնել են կացինը և չետ են տանում:
- 2 » Բերում են գլխի վերևը:
- 3 » Խփում են ուսի մոտից, վոտքը նույն տեղում:
- 4 » Կացինը դուրս են քաշում:
- 1 » Ձախ վոտքը չետ, կացինը տանում են դեպի ձախ կողմը:
- 2 » Վերև:
- 3 » Հարված ուսի մոտից:
- 4 » Դուրս են քաշում:

(Կրկնել):

- 1 » Տանում են աջ կողմից:
- 2 » Տանում են վեր:
- 3 » Չոքում են աջ ծունկի վրա, հարված:

4 հերթի. — Դուրս են բաշում:

1, 2, 3, 4 հերթի. — Նույնը, ձախ վոտքի վրա:

(Կրկնել):

Մեկը. — Առանց առարկելու .

չարդեցինք:

Բոլորը. — Մեկ ու կես սաժեն...

Մեկը. — Աշխատեցինք:

Մյուսը. — Քրտնեցինք:

Բոլորը. — Ուտել ենք ուզում:

Մեկը. — Ավիատորներ, չետ:

Բոլորը. — Թռչենք դեպի տուն:

(Ձեռքերը յերկու կողմ բացած «Թռչում են»,
խոսքի ռիթմի տակ):

Ավիատոր ողակն ենք,

պատանիներ քաջ,

ուր ասես՝ կթռչենք,

չարքերով ուրախ:

(Թռչում են):

Կոլվարը. — Լավ ե թե վատ ե,

չեկեք չվիճենք,

լավ ե՝ «Շինարար»

ողակին կանչենք:

Շինարարներ. — (Կարգով դուրս են գալիս,
յերգելով)

Տերտերի ննջարանում՝

խրճիթ-ընթերցարան,

ընթերցարանում՝ կեդրի
ամբողջ մի կուշտ կար:

Ըստ սովորության,

կապի գործի համար,

մաքրեցինք խրճիթը,

աղբը դուրս տարանք:

Հետո պլակատներ

կպցրինք պատին

դեկավարների

պատկերների հետ:

Անկյունում՝ պատգամներ,

պատի լրագիր,

ու տնտեսական

այլևայլ գրքեր:

Դյուղացիք ուրախ են,

մեզ ել եդ ե պետք.

մեր աշխատանքը

չի կորել իդուր:

Խրճիթ-ընթերցարան՝

տերտերի ննջարանում՝

լիքն ե, միշտ լիքը

ամեն իրիկուն:

(Դուրս են գնում):

Կ ո լ վ ա Ր Ը. — Ահա վերջացավ հաշվետվությունը,
այլևս վոչինչ չունենք ասելու.

ընկերներ, շարքի կանգնեցեք շուտով:

Բ ո լ ո Ր Ը. Պատրաստ ենք:

Կ ո լ վ ա Ր Ը. — Դեպի տուն,

առույգ քայլերով ու յերգերով:

(Նախորոք հագնված լինելով, կոլլեկտիվը թըմ-
բուկով յեվ յերգով դուրս ե գալիս դահլիճից):

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Բեմի վրա—բարձրություն: Նրա վրա ճաշակով
ու սիրուն տեղավորվել ե կոլլեկտիվը: Յերևում են
միայն սիլոետներ—մարդկանց սովերանկարներ:
Դաշնամուրի կամ փողային նվագախմբի ձայնակցու-
թյամբ՝

Մ ե կ Ը. — Լսի՛ր:

Բ ո լ ո Ր Ը. — Լսի՛ր:

Ձ ա չ ն ե ր. — Թնդանոթի վորոտի տակ,
գնդացիների ճարճատյունի տակ
պալքարի չեն գնում...

Բ ո լ ո Ր Ը. — ...վաշտ վաշտի չեակից:

Ձ ա չ ն. — Ամեն մի սիրտ համակված ե մի տեն-
չով...

Բ ո լ ո Ր Ը. — «Վողջ իշխանությունը խորհուրդ-
ներին»:

Ձ ա չ ն ե ր. — Գեներալներին
հանգիստ չկա.
զինվորները խռովություն են անում,

զինվորները ապստամբում են:

Բանվորները

և գյուղացիները...

Բոլորը.—...ազդանշանի լեն սպասում:

Ձայն.— Սմոլնին կովի ազդանշան է տալիս:

Պատրաստ եք գնալու թշնամու վրա:

Բոլորը.— Պատրաստ ենք:

Ուռն...

Ձայն եր.— Ջարդենք շղթաները,

խավարը ցրենք,

հաղթանակը մերը կլինի:

Բոլորը.— Լենինը ասաց:

Պատրաստ,

պատասխանեց «Ավրորա» նավից

զիլ համազարկ:

Ձայն.— Դողաց Ձմեռային պալատի...

Բոլորը.—...կուրծքը հանկարծ:

Ձայն.— Խոնավ ողբ...

Բոլորը.—...ճեղքում եր ազդանշանը:

Ձայն.— Հեյ, ով վոր բարեկամ է...

Բոլորը.—...կոշտացած ձեռքերի,

հրացանը ձեռքին՝ շուտ դեպի պատ-
նեշ:

Ձայն.— Թշնամու վոհմակը...

Բոլորը.—...վերահաս մերիկից չեղավ ցիրուցան:

Ձայն.— Հաղթանակի կանչեր...

Բոլորը.—...սրացան դեպի վեր:

Սուրաց դեպ առաջ

զնացքն-Հոկանմբեր:

Հրթիռներն ահա չերկինք են թրո-
չում—

Փըշ... (նրթիռ—«ուսկետ» են քաց
թողնում):

Կեցցե խորհուրդների իշխանութունը:
Ուռն...

(Բոլորովին լույս: Բոլորը ներկայացնում են
շարժվող գնացք—փրփ-փուփ... հնչյունների յեվ
Փշոցների միջից՝ արտասանություն):

Ձայն եր.— Տարի առ տարի,

քալ առ քալ...

Բոլորը.—...հարված առ հարված,

քար՝ քարի վրա...

Ձայն եր.—...շինեցինք հաղթ

ու ճիգ թափեցինք

կարմիր դրոշի տակ:

մենք հավատում ելինք

մեր ղեկավարին...

Բոլորը.—...Իլլիչին:

Բոլորը.— Մենք ազատվեցինք,

սլացանք դեպի լույս:

Թոշում է ահա

մեր արագասուր
զնացքն-Հոկտեմբեր:
Պինգ բռնեցեք
պողպատ խորհուրդները,
ախքան ել ուժեղ չես
թշնամու ճանկերը:

(Բոլորը կախ են գցում գլուխները, խոնարհվում են: Լուսարձակ լինելու դեպքում՝ կարմիր ճառագայթներով լուսավորել դրոշակը):

Ջալն.— Լենինը չդիմացավ,
(ցածր) հեռացավ շարքերից...

Բոլորը.— Վնչ:
Ձենք ուզում լսել մենք սգի ձայ-
ներ:

Ջալն.— Կոմմունայի շենքը...

Բոլորը.— ...կավարտենք, կավարտենք:

Ջալն.— Մեր սրտերում...

Բոլորը.— ...լենինն է ապրում:

(Բոլորովին լույս: Լենինի պատկերը: Բարձր
թմբկահարություն):

Ջալն.— Կանչերը հերիք են:

Բոլորը.— Սովորել, սովորել:

Ջալն եր.— Կանչերով գիտութուն ձեռք չես
բերի:
պետք է ամեն մի տառի վրա տքնել,
գրոհով նվաճել ամեն մի խոսք:

Բոլորը.— Մենք կսովորենք,
հւժ կհավաքենք:
Տարի առ տարի
մեր հայրերի
փորձն ուժեղացնենք:
Յեվ ինչքան ել վոր
մահը ծերերին գերանդով հնձի,...

Ջալն.— ...փոխարինողներն են գալիս:

Բոլորը.— Գալիս են:
Յերկրի բոլոր ծայրերից:

(Աջ ծեռքը վերել, իջրել նշան՝ «փոխարինողների
փոխարինողներն են գալիս»):

Ուրախ գլուխդ դու, թմբուկ,
լսեք քայլերգը, պիոներներ վողջ.
Թող Հոկտեմբերը հրաբորբ չեռա,
մենք աճում ենք, աճում Հոկտեմ-
բերի հետ:

Արժվիկներից ել խիզախ կլինենք,
ամեն կողմից ինչպես գրանիտ:
Լսեցեք մեր կանչը, թե ջահել, թե
ծեր,—

Մենք կձավալվենք ամբողջ աշխար-
հում:

(Լավ կլինի՝ թղթե զունդ պատրաստել յեվ գո-
տեվորել կարմիր կտորով):

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

8 ՄԱՐՏԻ

(Վողջույնի խոսք մայր-բանվորունիներին)

Արագ քայլերգով դուրս ե գալիս ողակը, շարքի
յե կանգնում հանդիսականների առաջ:

Բ ո լ ո Ր Ր.— Մենք այսօր թողինք մեր դասա-
րանը:

Ձ ա չ ն ե Ր.— Թե դաս,
թե գիրք,
թե նստարան:

Բ ո լ ո Ր Ր.— Վորպեսզի սրտագին վողջունենք ձեզ
մարտի 8-ի՝ բանվորունու օրը:

Ձ ա չ ն.— Մայր-բանվորունիներ,...

Բ ո լ ո Ր Ր.— ...լսեցեք մեզ:

Ձ ա չ ն.— Մեր փոքրիկ սրտերում
և կրճերի տակ...

Բ ո լ ո Ր Ր.— ...հուշնապես կայծեր են վառվում:

Ձ ա չ ն ե Ր.— Ձեն դառնա անցյալի սև չերագները,
չերբեք չեա չեն գա մոռյլ որերը:

Բ ո լ ո Ր Ր.— Այս մատաղ գարնան առաջին օրվան
և պիտներներին հավատացեք դուք:

ՄԱՅԻՍՄԵԿՅԱՆ

(Վողջույն մայիսի մեկին)

(Չեռք-ձեռքի բռնած՝ պիտներները վազում են
ընթ յերգելով):

Յերկնքում, արև, հրդեհով վառվիր,
գարնան ծիծեռնակ, չերկնքով փըռ-
վիր:

Դու, չերկիր, այսօր ծաղկիր, գար-
դարվիր,

Մայիսի Մեկին՝ չել, դիմավորիր:

Քամի, սլացիր դեպի քաղաքներ,

պիտներական մեր վողջունը տար,

բերկրանքն ե վառում մեր մատաղ
կրճեր,

բանվորին տալիս մի ուժ անսպառ:
Եյ, դուք, ընկերներ, կանգնեցեք

շարքի.
գնանք դիմավորենք Մայիսի Մեկին:

Թող թռչեն, ամբողջ չերկրով սլանան
մեր վողջույնները պիտներական։

(Արտասանում են)։

Ձալներ. — Յեվ ամեն մի մայիսի մեկ
մեզ կոփում ե, ամրապնդում։

Բոլորը. — Ուժգին հնչում չերկրե չերկիր,
բանվորական կապն հաստատում։

Ձալներ. — Յերբեմն ալստեղ, մայիսի մեկին,
ժանդարմներ կալին մտրակներով.
միթե մոռանանք սպանվածներին՝
ընկած թշնամու գնդակներով։

Բոլորը. — Վնչ։

Ձալներ. — Քանի շունչ կա մեր կրծքներում,
այդ բոլորը չենք մոռանա։

Բոլորը. — Չենք մոռանա։

Ձալներ. — Մենք կսովորենք,
մենք կպայքարենք։

Բոլորը. — Ու կպատրաստենք մարտիկներ
մեզնից։

Ձալներ. — Լենինի դրոշով
Մայիսի Մեկին
դուրս կգան փողոց...

Բոլորը. — ...միլիոն ընկերներ։

(Թմբուկ։ Բուրգ։ Յերգում են)։

Յերկնքում, արև, հրդեհով վառվիր.
(և այլն)։

(Թմբուկ խիստով դուրս են գալիս)։

ՍՈՎՈՐԻՐ

ԿԵՆԴԱՆԻ ԼՐԱԳԻՐ

ԳՈԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔԻ

ՍՈՒՐԵՆ—կովարար պիտներ.

ԽՈՐԵՆ—պիտներ, վոր չի ուզում սովորել.

ԽՍԵԱԿԱՆ ՊԻՈՆԵՐ

Յերեխաներ, պիտներներ և ուրիշներ։

(Կենդանի լրագիրը (ողակը) մտնում ե քայ-
լերգով)։

Բոլորը. — Մենք այսօր լրագիր ենք տալիս,
վոչ թե լրագիր, այլ պողպատե ուղմբ.
այս ուղմբը բեմի վրայից
(այս-ինչ) կուլեկտիվն ե թողնում։

Մեկը. — Ընկեր, ուշադիր նայիր.
մի նայիր դու պատին,
յերբ կհաշվեմ՝ մեկ, չերկու չերեք...

Բոլորը. — ...ցույց կտանք «Պիտներ» լրագիրը։

Մ ե կ ը .— Ժամանակն արագ թող սլանա,
յեաեից խավար թողնելով...

Բ ո լ ո Ր ը .— Մեր նպատակն ե...

Մ ե կ ը .— ...սովորել:

Բ ո լ ո Ր ը .— Սովորել ապրել...

Մ ե կ ը .— ...հասնել դոնե մի բանի:

Մեր հերթական համարը...

Բ ո լ ո Ր ը .— ...և՛ լուրջ ե, և՛ ծիծաղելի:

Մ ե կ ը .— Անգրագետ պիտենեցնելի մասին,
և անմոռաց թամբախերի,...

Բ ո լ ո Ր ը .— ...վորոնց դպրոցը բանա ե թվում,
իսկ դասն ու գիտությունը՝ լուծ:

Մ ե կ ը .— Սկսեցինք:

Յ երկրորդը .— Լսեցեք:

Բ ո լ ո Ր ը .— Նայեցեք:

Մ ե կ ը .— Մեկ,

յերկու...

Բ ո լ ո Ր ը .— ...յերեք:

(Ուժեղ նվագի տակ՝ դուրս են վազում: Խորենն
ու Սուրենը գալիս են զանազան կողմերից, վոտ-
ներին «չմուշկներ» — կանյոկ, «չալիկ»):

Ս ու Ր Ե Ն .— Խորեն:

Խ ո Ր Ե Ն .— Սուրեն:

Ս ու Ր Ե Ն .— Ինչո՞ւ դպրոց չես գնացել:

Խ ո Ր Ե Ն .— Յէս: Հենց այնպես:

Ինձ թվում ե, վոր կարդամ

կամ չկարդամ, աչք միկնուցն ե,
չմուշկներով հո՞ սրանից

լավ չեմ սրլլա:

Ինչի՞ն ե պետք դատարկ թվաբա-
նություն:

Այ ինչ եմ ասել — քանդորբագություն:

(Յետ ե շրջվում ու գետին փռվում):

Ս ու Ր Ե Ն .— Յես ել համաձայն եմ:

Թեև իմ հայրը այս բանի համար
ուխիս ե տալիս,

միկնուցն ե, կարդամ

կամ թե չկարդամ,

կիսույի տոմսը չի թանգանալու:

Ուսում ասածդ տո՞ւր՝ ում ուզում ես,
բաց ինձ — վնչ չերբեք:

Այ ինչ եմ ասում — աղավթի թուցնել,
դռնապանին չարացնել,

կամ սրահնրա քիթ ու պուռնգը
ջարդուփուրդ անել:

Խ ո Ր Ե Ն .— Յես համաձայն եմ, իհարկե,

լավ ե խաղ անել վորեւ դաշտում,
քան թե հյուժվել դատարանում:

Ս ու Ր Ե Ն .— Իսկ դու լավ նշան խփել գիտե՞ս:

Խ ո Ր Ե Ն .— Հավանական ե, քեզնից վոչ պակաս:

Սուրեն.—Նշան խփողիս մտիկ արեք: Բաս չե:
Դե արի՛ փորձենք.

խփիր դե տեսնենք՝ դեմի լապտերին:
Խորեն.—Ձե՛ վոր կշարդվի:

Սուրեն.—Կշարդվի՞...

հազըր չի կպչի:

Խորեն.—Լավ, դե դես: (Մեկ, յերկու անգամ
նետում ե, չի կպչում):

Սուրեն.—Ըհ, ճանճ բռնող դմբո,

լավ խփեցիր, բաս չե:

Հապա մեկ յես տամ: (Խփում ե լեզ
կոտորում):

Խորեն.—Այդ ի՞նչ եր՝ արիր:

Սուրեն.—Մի տես, վախեցավ:

Պիոնեբ.—(Ներս մտնելով) Այդ ի՞նչ խուլիգա-
նություն եք անում:

Իսկ դու ինչո՞ւ դասի չես գնացել:

Սուրեն.—Դու ինքդ գնա, թե մի ոգուտ կա:

Պիոնեբ.—Ամոթ ե այդպես վերաբերվել դասին.
դուք պիոնների անունն եք գցում:

Սուրեն.—Պահ, շատ ես քեզ յերևակայում,
ինչ ե՛ մեր գլխին փիլիսոփա դար-
ձա՞ր:

Պիոնեբ.—Լավ, կտեսնենք՝ ո՞վ ե ճշմարիտ:
(Գնում ե):

Խորեն.—Դորժը փչացավ...

Սուրեն.—Բանիդ կաց, արի մեր յերգը զենք:
(Յերգում են) Խորենի հետ միասին
մենք յերգում ենք ձեզ համար:

(Կրկնակ) { Լավ ե ման գալ միշտ ազատ,
քան դպրոցում հա փաել:

Թող աղերքը նստոտեն,
գիրք ու տետրակ հոտոտեն:

(Կրկնակ):

Դպրոցն ու դասն անիծած,
ներկայացում արի տանք:

(Կրկնակ):

Խորեն.—Դե, Սուրեն, հապա դեմքդ մեկ փոխիր,
վոր տեսնողը փորը բռնի ծիծաղից:

Սուրեն.—(Զմուշկները հագնելով)
Ի՞նչ կա, գուցե տամ, ինչպես յերկու
անգամ յերկու,

թե իմ գլուխս ինչի՛ յե ընդունակ:
Նայիր (ինչ՝ վոր քան ե ձեզացնում
ու զլորվում ե գետին):

Խորեն.—Հա, հա, հա... զխկացիր,
ճակատդ վոնց ե,
մեր աղա:

Սուրեն.—Ի՞նչ ես հոհոում, տո՛ դդում,
տատամերդ կփչրեմ:

Խորեն.—Քաջ Նազարիս մի տեսեք,
Հպառկեցնեմ չերկարումեկ:

(Իրար ոճիք են ընում: Կռիվ, ծնծ: Կենդանի
լրագրին մասնակցողները ներս են թափվում,
կիսաշրջան են կազմում. խմբական արտասանու-
թյուն՝ յերաժշտության նվագի տակ):

Բոլորը.—Նաչեցեք սրանց, պիոներներ,
վոնց են ջարդում կող ու քիթ:

Մեկը.—Յեկեք՝ մի լավ գվարճանանք,
իսկի ցիրկումն ել չենք տեսի:

Յերկրորդը.—Ասում են պիոները...

Բոլորը.—...որինակելի պիտի լինի:

Մեկը.—Իսկ այս չերկուսը, որինակ,...

Բոլորը.—...հման չեն պիոների:

Մեկը.—Դուք կարծում եք՝ ուսումը հիմար
բան է:

Յերկրորդը.—Ուսում ունեցողը վոչ կսովի,
վոչ կմրսի:

Բոլորը.—Վոչ:

Մեկը.—Մենք պետք է հավասարվենք...

Բոլորը.—...Իլիչի ասածի պես:

Մեկը.—Անգրագիտութունը վերացնենք:
Պիոներն առանց գիտության...

Բոլորը.—...միևնույն է՝ թե փայտ:

Մեկը.—Պիոներն առանց կրթության...

Բոլորը.—...միևնույն է՝ թե դերան:

Մեկը.—Պետք է հարցուրից...

Բոլորը.—...հարցուրը գրագետ լինի:

(Յույց են տալիս 100-ը մեծ թվանշաններով
գրված):

Մեկը.—Պիոներներ, այդ մասին մտածեցեք:

Բոլորը.—(Յերգում են)

Ե՛յ, պիոներներ, դեպի դպրոց,
դեռ չեռանդ կա ձեր մեջ վառ,
գիտությամբ ցրենք մութ ու խավար,
Իլիչի պատգամ պահենք անմոռաց,
պիոներ, հասել է ժամը,
սովորել, սովորել պետք է հիմա:

Խորեն.—(Յերգում է)

Յես լսեցի՝ ինչ վոր ասացիք,
այդ ճիշտ վոր պատգամն է Իլիչի.
Ինձ առաջ թվում եր՝ ուսումը դա-
տարկ,

բայց խելքի չեմ չեկել հիմի:
(Նրկնակ):

Սովորել եմ ուզում նորից դպրոցում,
պետքական լինել կյանքի համար:
չլինել այլևս աղմկող, չար,
ու կորցրածը վերականգնել:

(Գնում է դեպի յերեխաները):

Մեկը.—Այ, կեցցես, վաղուց եր պետք
քնածի աչքերը բաց անել:
(Սուրիկին) Իսկ դ՞ու ինչ ես մտա-
ծում:

Սուրեն.—Դատարկութուն ե խոսքերը ձեր:
(Յերգում ե) Շատ միք խոսի դուք
այդպես,

իդուր, աննպատակ,
ամեն մարդ ել կունենա
մի ուրիշ ճաշակ:

Դուք սիրում եք սովորել
ինչ-վոր գրքերով,
չես սիրում եմ գլորվել
իմ շմուշկներով:

Մաթեմատիկան անպետք,
միայն չոր թվեր,
իսկ չես սիրում եմ անել
զանազան ձևեր:

(Չմուշկները վոտքերին՝ զանազան շարժումներ
ե անում):

Մեկը.—Հավանական ե, վոր հայրը
դադգյահ չի տեսել,
իսկույն չերևում ե՝
ունից ե ծնվել:

Մյուսը.—Նրա բանն ե խաղալ, ազատ զբոս-
նել,
բայց մեր դպրոցը՝ չերբեք վոտք
դնել:

Յերկրորդը.—Չմուշկներն ոգտակար են...

Բոլորը.—...ինհարկե, կասկած չկա:

Մեկը.—Բայց ով խաղում ե ամբողջ որը...

Յերկրորդը.—...ե չի սովորում, նա...

Բոլորը.—...թամամ հիմար ե:

Մեկը.—Պետք ե սովորել:

Բոլորը.—Գիտութունն ուժ ե:

Մեկը.—Յեթե մեկը համառում ե չեզի պես...

Յերկրորդը.—...նա հարկավոր չե մեզ.

Նրան դուրս կզցենք կողեկտիվից,
ինչպես...

Բոլորը.—...Ֆուտբոլ (Յույց են տալիս):

Մեկը.—Կհնաս, կզգաս, վոր պետք ե սովորել:

Բոլորը.—Կհիշես մեզ ու մեր կողեկտիվն ել:

Մեկը.—Կզղջաս, կզաս մի որ անպայման:

Յերկրորդը.—Ժամանակն արագ թող սլանա,
իր չետեից խավար թողնելով:

Բոլորը.—Մեր նպատակն ե...

Մեկը.—...սովորել:

Բոլորը.—Սովորել՝ ապրել:

Մեկը.—Ոգտակար լինել վորեւ բանով:

Մյուսը.—Գուցե խորենի

ու Սուրենի մեջ

դուք տեսնում եք ձեզ:

Բոլորը.—Դոնե աչքան գիտակցութուն ու-
նեցիր...

Մեկը. — ...կատարիր...

Բոլորը. — ...Լենինի պատգամը:

(Յերգում են) Հրահանգված եր ողակ-
ներին՝

զիտության ամբոցների վրա զբոն
տալ,

և մենք գնում ենք բուն ձգտումով,
փոշվոք մեզանից չեա չալիսի մնա:

Դե, ընկերներ, մեկտեղ առաջ,
գլուխներդ մի կախեք.

ուսում առնենք, պատրաստ
լինենք՝

Կոմսոմոլին ոգնելու:

(Զայլերգով դուրս են գնում):

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՈՐԵՆՔԸ

ԿԵՆԴԱՆԻ ԼՐԱԳԻՐ

Գ Ո Ր Ժ Ո Ղ Ա Ն Չ Ի Ն Ք

ԽՈՐԾՆ	{ Անկաղմակերպ պատանիներ 10—15 տար.	ՊԵՏԻԿ	{ Նույնպես
ՍՈՒՐԾՆ		ՍԵՂԻԿ	
ԲԱԿԵՆՆ		ՍՐՇԻԿ	

I ողակավար, II ողակավար

«Կենդանի լրագիր» ողակը: Պիտներներ և ալլն:

Կենդանի լրագիրը կարգով կանգնում է հանդիսական-
ների աչքի առաջ:

Չ ա չ ն . — Ընկերներ, ամառն արդեն հասել է.

դեպի բացերը, դեպի դաշտեր.

ամբարի՛ր այս ամառն քեզ համար
ուժեր՝

դաշտերում, առվակում ու լեռներում:

Արեւով քո մարմնի մորթը պնդացրու,

փոր ամբողջ տարին նա լինի դի-
մացկուն:

Բ ո լ ո Ր Ը . — Մարդիր թե մկան և թե քո միտքը, ...

Ձ ա չ ն . — ...բայց չմոռանաս գործի մասին:

Բ ո լ ո Ր Ը . — Առողջութունը պնդացնել այս ամ-
ռան —

այդ մեր խնդիրն է հերթական:

Ձ ա չ ն . — Բայց պիտներն ազնվական չե,

վոչ ել ամառանոցավոր,

վոր ապրի ճիշտ անպես,

ինչպես ազնվականի ճուտերի պես:

Բ ո լ ո Ր Ը . — Վոչ:

Ձ ա չ ն . — Յեթե ավելի հաջող արտահայտվենք,
նա...

Բ ո լ ո Ր Ը . — ...նա կազմակերպիչն է

չըջապատի պատանիներին:

Ձ ա չ ն . — Վորպեսզի նրանք անգործ չթրևեն

փողոցներով ու նրբանցքներով, ...

Բ ո լ ո Ր Ը . — ...պետք է բոլորին գրավել...

Ձ ա չ ն . — ...մեր խաղերով, ...

Բ ո լ ո Ր Ը . — ...եքսկուրսիայով, զբոսանքներով:

Ձ ա չ ն . — Վորպեսզի պարզ լինի բոլորիդ համար,
ահա ձեր առջև...

Բ ո լ ո Ր Ը . — ...չերկու ողակ:

Ձ ա չ ն . — Մեկ ողակը — չունի վողի պիտներական,

սիրում է միայն ինքը իրան,

և չերթ խաղում է բաց հրապարակում,

չի թողնում ուրիշներն իրենց մոտ
գան:

Յերկրորդ ողակն էլ, ուրիշ տեսակ,
ամեն մի պատանի նրանց ընկերն է.
նրանք գիտեն իրենց անելիքը —
ուրիշներին խաղի մեջ գրավել:

Ձ ա չ ն . — Հերիք է շատախոսել...

Բ ո լ ո Ր Ը . — Նայեցեք:

Ձ ա չ ն . — Տեսեք ով ինչպես է կատարում...

Բ ո լ ո Ր Ը . — ...պիտներական չորրորդ որենքը:

(Բայլերգով հեռանում են):

Պ ե տ ի կ . — (Կողքից ըարձրանալով)

Սեղիկ, չեկ այստեղ:

Ս ե դ ի կ . — (Յերեվում է) Ահա չես չեկա:

Պ ե տ ի կ . — Կարելի չե խաղալ,

Խորեն:

Խ ո Ր Ե Ն . — (Բարձրանալով) Ի՞նչ սատանա չես

բերնիդ մեջ պահում:

Պ ե տ ի կ . — Դու խլուրդի պես ինչո՞ւ չես սողում:

Բ ո լ ո Ր Ը . — Սկսենք:

Խ ո Ր Ե Ն . — Յես առանց փողի չեմ խաղում, գի-
տե՞ք:

Ս ե դ ի կ . — Խորեն, հերիք է իզուր տեղ խոսել,

դու հո պառավ չես,

չե՞ վոր ջահել ես:

Պ ե տ ի կ . — Հիմարներ, հերիք աղմկեք այդքան,

դեռ մտածում եք ջարդել քիթ-բերան,
հո՛ւ, մենք սկսեցինք:

(Սկսում են վորեվե խաղ խաղալ, փողով,—որինակ՝
թուղթ են խաղում կամ՝ «դումար» յեվ այլն):

Խոբեն.— Գողանում ես դու,
այդ իմն ե, հիմար:

Սուբիկ.— Սուտ ես խոսում դու, կոպեկը իմն
ե: (Համարում, խլում ե):

Խոբեն.— Կաց, կաց, իմ հերթն ե:

(Խփում ե յեվ չի տանում):

Պետիկ.— Հիմա բոլորիդ ենպես կլպեմ...
Մեկ ու...

Խոբեն.— Մեկ ու զահրումար:
Հա-հա-հա-հա-հա...

Սեդիկ.— Մարդ խաղալ պետք ե իմանա,
թթու թան չի, ամեն մարդու բան չի:

(Խփում ե խաղը շարունակվում ե):

Պիոնեբներ.— (1-ին ողակ) Գնդակն այստեղ
տուր:

Խփիր,

այ այդպես:

Ողակավարը.— Պետք ե խաղալ կազմակերպ-
ված:

ապա, կազմեք կլոր շրջան:

(Պիոներները շրջան են կազմում: Պատանիները
նայում են):

Մի պիոնեբ.— Յես կղեկավարեմ:

Բոլորը.— Վոչ, յես, յես, յես, յես...

Ողակավարը.— Յես եմ ղեկավարում, ել մի
վիճեք:

Գնդակը վեր, սկսեցեք:

(Գնդակը շրջանից դուրս ե ընկնում: Խոբենը
ընկնում ե):

Պիոնեբ.— Ինչո՞ւ յես ձեռք տալիս գնդակին,
քոնը հո չի, ա՛ռը այստեղ:

Խոբեն.— Դե թող քեզ լինի, ա՛ռ:

Պետիկ.— Ի՛հ, գնդակի համար ի՛նչ են անում:

Սեդիկ.— «Պարոններ»:

Ողակավարը.— Ընկերներ, մի բղավեք, նորից
խաղն սկսում ենք:

(Նորից խաղում են):

Խոբեն.— Ընկերներ, թողեք՝ մենք ել խաղանք,
մենք ել խաղալու ցանկություն ու-
հենք:

1 պիոնեբ.— Պա՛, մեր շատ պետքն ե:

2 պիոնեբ.— Այս ել քեզ նոր ցավ:

Ողակավարը.— Թող լինի այդպես:

հո՛ւ, նորից սկսենք:

(Պատանիները շրջան են կազմում: Տարածությու-
նը յերկու քայլ: Շրջանի մեջ՝ ողակավարը):

1 պիոն եր.—Սկսեցինք, բռնիր: (Գնդակը խորե-
նին և զգում: Խորենը վայր և զգում):

2 պիոն եր.—Հըլ տես, դեռ խաղում ել ե, խա-
ղացողիս մտիկ:

Ողակավարը.—(Խորենին) Բռնիր, սկսում ենք:

2 պիոն եր.—(Գնդակը նետելով Սեդիկին) Բըռ-
նիր: (Սա վայր և զգում) Խաղացո-
ղին մտիկ արեք:

Սեդիկ.—Պատահաբար դուրս թռավ ձեռքիցս:
(Ամբողջ ժամանակ ծաղրում են պատանիներին):

1 պիոն եր.—(Խորենին) Եդ ճարպիկութունը
վճռաեղ ես սովորել:

2 պիոն եր.—Կովի պես ճարպիկ ե: (Բոլորը ծի-
ծաղում են):

Խորեն.—Դե գրողը տանի նրանց:
Գնանք, ընկերներ:

Պետիկ.—Խելոքներ, վաղուց եք ձեր փախիքը
սրբել...

1 պիոն եր.—Ախ, վճնց, հայհոյանք...

2 պիոն եր.—Գուցե ուզում եք պիոներական
բռունցքի ուժը փորձել:

Սեդիկ.—Ի՞նչ անենք՝ վոր պիոներ ես, բայց
վոր ախմախ էս:

Ողակավարը.—(Վրա հասնելով) Ի՞նչ:

Խորեն.—Փողկապդ քանդի, քիթդ սրբի,
հետո վրա լեկ:

Սեդիկ և Խորեն.—(Յերգում են)

Հիմար պիոներներին՝

հարցուրին մի ձեռքով կտաս:

Ողակավարը.—Ախ, այդպէս. լավ: Սեդիկեք
սրանց՝ մի տեսնեմ, պիոներներ:

(Աղմուկ, տուրուդմիտ, պատանիները նահանջում
են բեմի խորքը: Լռություն):

Բաբկեն — Սուրեն, այստեղ:

Սուրեն.—(Բարձրանում ե) Պետք ե կանչել
Արշիկին:

Արշիկ, լեկ խաղ անենք միասին:

Արշիկ.—Յեկն: (Գալիս ե):

Բաբկեն.—Հրապարակը լայն ե:

Սուրեն.—Ճիշտ ե:

Արշիկ.—Ուրեմն սկսում ենք:

(Սկսում են խաղալ. փողը վեր են նետում ողի
մեջ, յեվ յերբ ընկնում ե գետին, նայում են. յեթե
տառերը գրված կողմն ե ասել իր ընկերը, յեվ
նկարված կողմն ե յերեվում, կամ ընդհակառակը,
դիմացինը տարվում ե: Իսկ յեթե ասածը ճիշտ ե
լինում, այսինքն, փողի այն յերեսն ե վերել
լինում, վոր ասել ե, նա փողը վերցնում ե յեվ
ինքն ե շարունակում խաղը):

Սուրեն.—Այ հիանալի խաղ:

Գցում եմ:

(Խաղը շարունակվում ե նույն վոզեվորությամբ:
Չայներ են լսվում: Ներս են վազում 2-րդ ողակի
պիոներները):

Ողակավարը .— Այստեղ խաղանք:
Սարքէ՛ր՝ ինչ վոր պետք ե:

(Արագ սարքում են):

Ողակավարը .— (Պատանիներին)

Իսկ դձեք, ընկերներ,

դձեք ինչ եք անում:

Բաբկեն .— Մենք փող ենք խաղում:

Ողակավարը .— Ուրիշ խաղ չգտա՞ք...

Սուրեն .— Ուրիշ խաղերը հետաքրքիր չեն:

Ողակավարը .— Ուզո՞ւմ եք՝ ձեզ խաղ ցույց
տամ:

Արշիկ .— Ցույց տուր տեանենք:

Ողակավարը .— (Պիտներներին) Կանգնեցեք
ըստ հասակի:

Ուղղվեցեք, հանդարտ:

Ի՞նչ խաղ եք ուզում:

1 պիոն եր .— Աթուրմա:

2 պիոն եր .— Այերոբոլ:

Ողակավարը .— Այերոբոլ ռձ ե ուզում:

Բոլորը:

«Առաջին-յերկրորդ» արեք:

(«Առաջին-յերկրորդ» են անում):

Ողակավարը .— Յերկրորդ համարները տաս
քալ տո՞ւջ:

Մարշ:

Հրապարակ գծեցեք:

Այդպես: Բոլորդ գիտե՞ք այս խաղը:

Սուրեն .— Մենք չգիտենք:

Ողակավարը .— Խաղն են ե, վոր չթողնեք

գնդակը մի անգամից ավելի:

Հրապարակի ձեռ կեսի վրա

գետին կաշի:

Աշխատեցեք ոգնել ձեռ խաղընկեր-
ներին:

Նպատակն ե՝ գնդակը գցել մյուս
քաղաքը:

Թե վոտբոլ, թե ձեռքով—

չի կարելի մի անգամից ավելի խփել:

Պատանիներ .— Հասկանալի չե:

Ողակավարը .— Ուրեմն սկսում ենք:

(Պատանիներն սկսում են խաղալ):

Ողակավարը .— Այդպես լավ ե, շատ լավ:

Գուր Առաջին համարները կրեցին:

Նորից ենք սկսում:

Այ այսպես,

կեցցես:

1 պիոն եր .— Դե մի հորանջի,
էջ:

(Բաբկենը գնդակը ներս ե անում իրենց քաղա-
քից ներս):

Ձ ա լ ի ո ն ե ռ . — Վոչինչ, կտալորի:

Ո Ղ ա կ ա վ ա ռ ը . — Յերկրորդ համարները կրեցին:
Նորից ենք սկսում:

(Մտնում են առաջին յերեք պատանիները):

Պ ե տ ի կ . — Նորից են խաղում:

Խ ո ռ ե ն . — Կարծես նրանք չեն:

Ս ե դ ի կ . — Կարծես թե:

բաց բոլորն ել նույն խուժաններն են:

Ո Ղ ա կ ա վ ա ռ ը . — Դուք ի՞նչ, խաղալ եք ուզում:

Խ ո ռ ե ն . — Ձերոնց հետ բավականին խաղացինք,
հերիք ե:

Ձ ա լ ի ո ն ե ռ . — Թողեք կտարավելը,
յեկեք:

Ս ու ը բ ե ն . — Խորեն:

Խ ո ռ ե ն . — Նաչեցեք, ընկերներ,

Ս ու ը բ ե ն ե լ ե ա չստեղ:

Պ ե տ ի կ . — Մանե՞նք խաղի մեջ:

Ո Ղ ա կ ա վ ա ռ ը . — Կարելի չե,
մտեք:

(Նրանք մտնում են ու խաղում):

Ո Ղ ա կ ա վ ա ռ . — Դե, հերիք ե, ընկերներ, հոգնեցիք.
յեկեք մի բան յերգենք:

հապա կլոր նստեցեք:

ի՞նչ յերգենք:

Ձ ա չ ն ե ռ . — «Սպիտակ բանակներ», «Կարմիր
փողկապներ», «Յերիտասարդ գվար-
դիա», «Կոմսոմոլիա», «Հոկտեմ-
բերիկ»:

Ո Ղ ա կ ա վ ա ռ ը . — Յերգենք՝ «Կարմիր փողկապ-
ներ»:

Խ ո ռ ե ն . — Մենք խոսքերը լավ չգիտենք:

Ո Ղ ա կ ա վ ա ռ ը . — Վոչինչ. չերգեցեք:

(Յերգում են):

Բ ու ռ ը . — Կարմիր փողկապներ, ալ պիտոներներ,
անվախ քաջեցեք առաջ ու վեր,
մենք հոկտեմբերին գալիս ենք նվեր,
թող ուրախ լինեն շարքերը մեր:

Դե առա՛ջ, պիտոներներ,

պատանի շարքեր,

փողկապներ կարմիր և ուրախ,

թող ամենից վեր,

արնագուն թևեր

փովեն մեր շարքերի վրա:

Մեր կրճքի վրա խարուչիկ ե վառ-
վում,

բոցավառում ե սրտերը մեր,

մենք կուռ շարքերով առաջ ենք
քալում,

ավելի, ավելի հեռուներ:

Դե առաջ, պիտներներ,
 (և այլն):
 Յեղնում ե մի բանակ ալ-վառվառն,
 ձգվում ե ալեքի հեռուներ,
 ամբողջ աշխարհը կարմիր ե կասյում,
 աշխարհը դարձել ե պիտներ:
 Դե առաջ, պիտներներ,
 (և այլն)*:

(Ներս ե գալիս կենդանի լրագիրը (ողակը) լեվ
 սկսում ե արտասանել):

Բ ու ո ը ը.—Ամեն կողեկտիվ,
 ամեն ողակ:

Մ ե կ ը.—Ուշադրութուն անապատառաներին,
 վոչ-պիտներներին:
 Յերկրորդ ողակից վերցրու որինակ.
 արա աջակես դու,
 ինչպես ասված ե...

Բ ու ո ը ը.—...չորրորդ որենքում:

Մ ե կ ը.—Կազմակերպիր...

Բ ու ո ը ը.—...պատանիներին:

Մ ե կ ը.—Կրթվիր ու կրթիր...

Բ ու ո ը ը.—...լենինյան վոգով:

Մ ե կ ը.—Վոր մեր հայրերը տեսնեն,
 թե իրենց ս'վքեր են...

* Յերգը՝ Մ. Արմենի: Ծ. Թ.:

Բ ու ո ը ը.—...փոխարինում:
 Մ ե կ ը.—Ընկերներ, պողպատի պես ամուր,
 տարածվեցեք ինչպես մի վարար
 դեռ...

Բ ու ո ը ը.—Մեր միտքն ու սիրտը
 լենինի հետ:

(Վերջում կարելի չե յերգել պիտներների լենինյան
 քայլերգը):

ԿԵՑՑԵ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆԸ

(Բեմադրութիւն)

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

Ա Ս Յ Ի Լ Ն Ե Ր

1. Թագաւոր — կապույտ բալախոնով.
2. Դիմետրիս — կանաչ բալախոնով.
3. Քուրթե — վարդագույն բալախոնով.
4. Կարմուկը — սպիտակ պուտավոր բալախոնով.
5. Փոփե — մոխրագույն ցնցոտիներով.
6. Յեյը — դեղնագույն ցնցոտիներով.
7. Արեւի ճառագայթը — բաց-դեղին շորով. գլխին ելեկտրական լամպա և ճառագայթներ.
8. Ոգը — կանաչագույն ձիախոտի թղթով — միշտ շարժման մեջ.
9. Զուրը — կապույտ-կանաչ շորով, ձգված իր շերտերով հատակին.
10. Ֆիզկուլուրա — սպորտի կարմիր գույնի հագուստով: Բոլորը կրճեքիւն ունեն համապատասխան մակագրութիւն:
11. Պիոներները:

Բացիլիների խումբը (Արտասանում են)

Մենք, բացիլներս, բերում ենք մեզ հետ

հիվանդութուններ շատ ու բազմազան.

փոշի, աղտ ու կեղտ մեզ միշտ ողտավետ,

թեև ձեզ համար բանի չենք նման: Մենք շատ ենք սիրում խոնավ նկուղներ,

պայծառ արևը մեզ միշտ թշնամի, մեր հունձի համար չեկան լավ որեր, եչ դու, պիոներ, եզ լավ իմացի:

Թոքախտը. — Յես ես աշխարհում ուժեղից ուժեղ, ու իմ անունն է թոքախտ, մեծ թոքախտ.

իմ սուր ճանկերում թե մարդ, թե մժեղ,

ինձ ընկեր չկա, անհաղթ եմ, անհաղթ. բացիլս ու փոշիս աշխարհ են թռչում, անկում ու ճանկում բշուրավոր զոհեր. ծերին, մանուկին գետին են շրջում, բացիլս ու փոշիս աշխարհին նվեր:

Կարմրուկը և Դիֆտերիալը. — (Արտասանում են) Յերեխաներից միշտ մահն անպակաս՝ չկա փրկութիւն մեր բացիլներից.

յերկու ընկերով մի-մի պատուհաս՝
 վրեժ ենք առնում նորածիններէց:
 Կար մը ու կըլ.— Յեթե մանուկը Լամ մատը բերծի,
 Դիֆտերիտը.—...կամ կեղտոտ ղի բան թե
 բերանն ածի,...
 Յերկուսով միասին.—...մենք հենց կեղտի
 հետ բկից կուլ կերթանք
 ու բացիլներիս տաք անկուն կտանք:
 Յեխը և Փոշին.— Գլուղ ու քաղաք և ամեն
 տեղ

ապրում ենք մենք՝ փոշի ու ցեխ,
 վորտեղ ցեխը, վորտեղ փոշի,
 բացիլն ենտեղ քեֆ կքաշի:
 Յեխ ու փոշի վարակիչ են,
 թող վոր մարդիկ փոշի շնչեն:
 Ե՛յ, բացիլներ, մեզ հետ և դուք,
 վոր կոտորենք ծեր ու մանուկ:
 Բացիլները.— (Ետքովին) Մեր վճիռը շատ դրա-
 կան՝

մենք աշխարհին տեր-տիրական.
 աղքատների համար մանգաղ,
 հնձենք, հնձենք, լցնենք դազաղ:
 Աղտոտ-կեղտոտ մութ թաղերում,
 նեղ ու խոնավ ոթախներում
 ապրեն, աճեն միշտ նորածիլ
 հազար-հազար կծիկ բացիլ:

Մեզ թշնամի բժիշկ ու դեղ,
 մեզ թշնամի—ջուր ու արև:
 Մաքուր ողբ հո կա ու կա,
 և բոլորը մեզ ահ ու մահ.
 բայց լալի են ե— չեն ճանաչում
 մեզ գլուղերում, զավղներում.
 մեր դեմ կուլի և վոչ մի զենք.
 մենք ել նրանց խնայող չենք:
 Ֆիզկուլ տուրան — Հաղթութունը հո հեշտ
 բան չի՞,

ինչ եք դարձել դուք զուռնաչի.
 աչո, բացեք դուք խոր վերքեր.
 հիմա տեսեք կռիվը մեր.
 չես գալիս եմ, ուռա՛, ուռա՛...
 իմ անունն ե ֆիզկուլտուրա:
 Լսեք, լսեք դուք իմ կանչս,
 բացիլներիդ գլխին չանչս.
 ինձ ոգնական արև ու ող,
 նաև մաքուր ջուրը մեզ մոտ.
 քաղհան կանենք մենք ծլից-ծիլ
 թե հին, թե նոր ամեն բացիլ:
 Ողբ.— Ա՛յ բացիլներ, ատում ենք ձեզ—
 ֆիզկուլտուրան և մեկ ել չես.
 լուսամուտից ներս կխուժեմ,
 հիվանդ մանկանց միշտ կբուժեմ:
 Բոլորը.— Մաքուր ողբում, աղերք, աղերք,
 պիտներներ, և խաղ, և չերդ,—

մեզ են կանչում կարմիր, կանաչ
դաշտեր, ձորեր, սար, սարալանջ։

Ձ ու ը ը.— Յեթե կուգեք՝ առողջ մնաք,
պետք ե ջրով ձեզ լվանաք.
բացիլներին ջարդեք կովով
վոչ թե հում, այլ չեփած ջրով։
Ջրով, սապնով վարակման դեմ՝
առողջութուն պիտի գտնեք.
չեփած ջուրը բացիլի դեմ.
չեփած ջրով նրան խեղդեք։

Ա ը ը ի ճ ա ո ա գ ա յ թ ը.— Հե՛, բացիլներ, կան-
գնեք լրիվ,
արևն չելավ ձեր դեմ կռիվ,
պիտներներ, դեպի վերև,
շողերիս հետ դեպի արև։
Դուք ել, դուք ել մի-մի արեգ,
դուք ել ինձ հետ կռիվ արեք,
վոր չթողնենք վոչ մի բացիլ,
տեղից հանենք արմատ ու ծիլ։

Բ ո լ ո ը ը.— Դեհ, ո՞ն առաջ, ուռած, ուռած,
մենք ու արև ֆիզիկոստուրա.
բացիլները շատ են, անթիվ,
մենք նրանց դեմ կռիվ խռիվ,
նրանց մի լավ ջարդենք, բրդենք,
վոր իմանան՝ տղամարդ ենք։
Մեզ ճանաչենք, առողջ մնանք,
թե թույլ չեկանք, առողջ գնանք։

Բ ա ց ի լ ն ե ը ը.— (Գլխակոր)

Կորանք, կորանք ու կորսվանք,
եսպես անհույս մենք ուր գնանք.
մեր հայրերը կորան, մեռան,
վերտեղ ման գանք, նրանք թռան։
Ֆիզիկոստուրան ուժ ե լրիվ.
ինչպես դուրս գանք դեմը կռիվ.
պիտի անի մեզ ջարդ ու փուրդ,
պիտի գզի մորթի ու բուրդ։

Թ ո ք ա լ տ ը.— (Կանգնած ե վճռական)

Մեր դիրքերը, վոչ, չենք տա մենք,
մինչև վերջը կռիվ կանենք։

Բ ո լ ո ը ը.— Ձենք վախենում կովից, վեճից,
մենք ամուր ենք պինդ արճիճից։

Ճ ա ո ա գ ա յ թ ը.— (Վառելով գլխին ելեկտրոլամ-
պը յեվ ուղղելով դեպի բացիլները)
Յեթե առաջ գաս, բացիլ ժողովուրդ,...

Բ ո լ ո ը ը.— ...անպատճառ կանենք մենք քեզ ջարդ
ու փուրդ։

(Բացիլները հավաքվում են՝ կազմելով մի անձեղ
մաստ)։

(Լուռ յեվ մոռած պատկեր)։

Ճ ա ո ա գ ա յ թ ը.— Ձենք չերզի նրանց վրա թաղ-
ման յերգ,
լավ ե առաջուց տղերանց հայտնենք։

Բ ո լ ո ը ը.— Վոչ թե ուլերին, այլ եծերին
հայտնենք ջոջերին, նրանց մեծերին։

Ո գ ը . — Հեյ, հայրեր, հիշեք:

Ֆ ի զ կ ու լ տ ու ը ր ա ն . — Որենք ե, որենք՝

առողջութունը աչքի պես պահենք:
Վախեք ու փախեք դեխից ու կեղտից,
եղ բնից, տնից չար բացիլների:

Բ ո լ ո ը ը . — Խոնավութունից, փոշուց ու վոշից,
հիվանդութուններ տարածողներից:

Ֆ ի զ կ ու լ տ ու ը ր ա ն . — Տանը, դաշտում, դաղգյա-
նի մոտ,

Ձ ու ը ը . — ...առավոտից մինչ առավոտ:

Ճ ա ո ա գ ա յ թ ը . — Մալը ու աղջիկ կազմ ու
պատրաստ,

բացիլներից չեղեր զգաստ:

Բ ո լ ո ը ը . — Պետք ե, պետք ե լինենք զգաստ,
ու կյանքի մեջ զնենք իմաստ:
ցավերի դեմ կռիվ, կռիվ,
բացիլներին տանք ցաք-ցրիվ,
սարեր, ձորեր կարմիր-կանաչ,
մեզ հետ ոգ, ջուր, արև, ճաճանչ.
կանչենք նրանց մեզ ոգնության,
մենք թշնամի հիվանդության:
Կանցնի ձմեռ, կգա դարուն,
կլսվի մեր չերգը սիրուն.
Թե թշնամի, թե բարեկամ
մեր մեծ գործը լավ կիմանան:

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

Յ Ա Ն Կ

Բեմադրության տեխնիկան (ընդհանուր
ցուցմունքներ)

Եջ

3

Պիոներական կենդանի լրագրեր

Լենին	17
Հաշվետվություն բանակի մասին	22
Հոկտեմբերի ուղին	31
8 մարտի	36
Մայիսմեկյան	37
Սովորեր	39
Զորավար որենք	49
Կեցցե առողջությունը	62

<< Ազգային գրադարան

NL0139173

14886

ფიზიკა 20 წ.